

NR. 41 OKTOBER 2023

LAUDATO SI KRANT

Nieuwsbrief van de Laudato Si Werkgroep van de HH Petrus en Paulus Parochie.

“Schepping: ons een zorg”

Stof tot nadenken

De vruchten van de Scheppingsperiode

Wat een rijke Scheppingsperiode! In de afgelopen weken hebben mensen over de hele wereld gebeden en gewerkt voor ons gemeenschappelijk huis. En hun inspanningen hebben veel vruchten afgeworpen.

Ook in Leiden is er veel gebeurd. In een symposium over de H. Franciscus is er over nagedacht waarom zijn mystieke visie op de kosmos nog steeds actueel is. En zijn Zonnelied is op de gevel van de Hartebrugkerk aangebracht opdat alle voorbijgangers worden herinnerd aan de schoonheid van de Schepper en Zijn Schepselen.

De nieuwe klimaatbrief van paus Franciscus, *Laudate Deum*, is ook een herinnering, een waarschuwing dat er nog veel werk is te doen. De brief is een exhortatie, een oproep om niet langer te aarzelen maar in actie te komen voor het welzijn van heel de mensheid. En als nieuw instrument in onze geestelijke gereedschapskist hebben we een mooi gebed ontvangen: de *Via Creationis*.

De Scheppingsperiode voor 2023 is nu voorbij maar wij gaan met nieuwe moed verder.

Victoria Twist, namens de Werkgroep Laudato Si'

Gevelgedichten en huisdieren gezegend

In de Hartebrug- en Antoniuskerken is de Scheppingsperiode met een Franciscusviering afgesloten. In de Hartebrugkerk begon de eucharistieviering met de traditionele zonnebloemprocessie en het Zonnelied van de H. Franciscus werd gezongen. Na de viering zegende de franciscaanse pater Rob Hoogenboom de coupletten uit het Zonnelied die onlangs op de gevel van de kerk zijn geschilderd. Toen volgde het zegenen van de dieren. Hier werd enthousiast op gereageerd door de toeschouwers, eigenaren en natuurlijk de dieren zelf!

Nuttige Links **Onze Website:** <https://rkleiden.nl/laudato-si/>

De Engelse vertaling van *Laudate Deum* is te vinden op www.vatican.va/content/francesco/en/apost_exhortations/documents/20231004-laudate-deum.html

¹De integrale tekst van de encycliek “Laudato Si” is te vinden op www.rkkerk.nl/wp-content/uploads/2017/06/Encycliek-van-paus-Franciscus-Laudato-Si.pdf

In dit nummer:

Stof tot nadenken

Gevelgedichten en huisdieren gezegend

Wat zegt de Paus

Nuttige links

In het nieuws

Laudato Si' Programma

Zonnelied Symposium

Samenvatting Laudate Deum

Wat zegt de Paus? Citaat uit “Laudato Si”¹

Als de huidige tendens voortgaat, zou deze eeuw wel eens getuige kunnen zijn van ongehoorde klimaatveranderingen en van een ongekende verwoesting van de ecosystemen met ernstige gevolgen voor ons allen.

In het Nieuws

Paus schrijft vervolg Laudato Si'

Op 4 oktober heeft paus Franciscus "een tweede deel" van zijn encycliek Laudato Si' gepubliceerd. *Laudate Deum* (Prijs God) is een exhortatie, een roep tot actie. De titel van deze nieuwe klimaatbrief verwijst naar de woorden van Franciscus van Assisi en naar de encycliek Laudato Si' uit 2015. Het is een herhaalde oproep aan alle mensen van goede wil om te zorgen voor de armen en voor de aarde – ons gemeenschappelijk huis. De paus vraagt de wereldgemeenschap om de klimaatcrisis serieus te nemen en hem versneld aan te pakken. De brief is gepubliceerd in de aanloop naar COP 28, de klimaattop die vanaf 30 november in Dubai plaats vindt.

Op vrijdag 3 november om 14.00 uur is er een webinar over *Laudate Deum*. Aanmelden kan via de website van Laudato Si NL:

<https://laudato-si.nl/>

Omdat er nog geen Nederlandse tekst bestaat, is er verderop in deze krant een samenvatting daarvan.

Een nieuw gebed over de Schepping

De Via Creationis is een nieuw gebed om de schepping te vieren en te overdenken. Net zoals de Kruisweg het mysterie van de Passie herdenkt, herdenkt de Via Creationis het mysterie van de Schepping. De zeven staties zijn de zeven dagen van Genesis 1, zeven geschenken die God als "goed" beschouwt. Bij elke statie wordt God geprezen en bedankt voor het geven van deze 'goedheid'. Wij zien ernaar uit om dit nieuw gebed vaak te kunnen bidden!

Laudato Si krant gemist? Alle nummers vind je op onze website: <https://rkleiden.nl/laudato-si/>

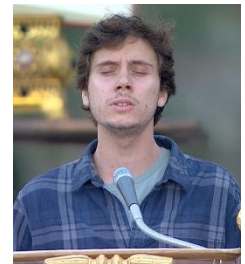
Begin derde fase Synode

Op 4 oktober begon in Rome de laatste fase van de Synode over de Synodaliteit. Meer dan 450 mensen van over de hele

wereld nemen deel aan de bijeenkomst. Op de website van de synode vindt u meer informatie: <https://www.synod.va/en.html>

Voorafgaand aan de synode vond er op de Pietersplein een indrukwekkende gebedsviering plaats. God werd bedankt voor vier bijzondere gaven inclusief de Schepping. Er was een schitterend vertolking van het Zonnelied in het oorspronkelijke Umbrische dialect.

Ook indrukwekkend was het tonen voor de eerste keer van de *Via Creationis*, een nieuw gebed over de mysterie van de Schepping (zie kader).

De hele viering (3 uur!) is terug te zien via: https://www.facebook.com/vaticannews/videos/666379548773175?locale=nl_NL

Laudato Si Programma okt / nov

wo 25 okt
De Bakkerij
20.00 uur	Bijeenkomst Samenwerking groene kerken Leiden
Alle geïnteresseerden welkom
vrij 3 nov
14.00 uur
Online*	Webinar Laudate Deum
Uitleg en gesprek over de nieuwe klimaatbrief
za 04 nov
Hartebrugkerk
15.30 uur	De Vriendjes van Franciscus
Catecheseclub voor kinderen vanaf groep 5.
zo 12 nov
Amsterdam
13.00 uur **	Mars voor Klimaat & rechtvaardigheid
za 25 nov
Hartebrugkerk
15.30 uur	De Vriendjes van Franciscus
Catecheseclub voor kinderen vanaf groep 5.

* aanmelden via <https://laudato-si.nl/>

** info / aanmelden via <https://milieudefensie.nl/>

Zonnelied Symposium 6 september

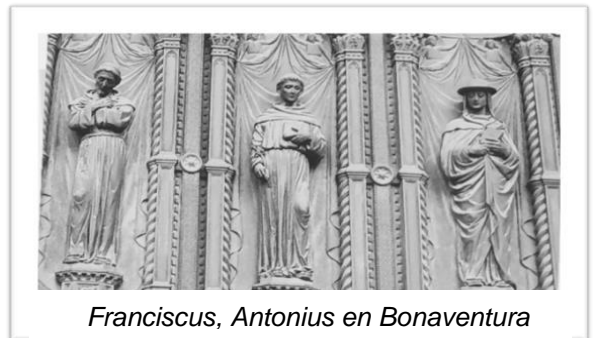

Wat betekent de Heilige Franciscus voor de hedendaagse wereldburger, zo'n 800 jaar na zijn dood? Dit was het thema van een symposium georganiseerd door de afdeling Italiaans van de Universiteit Leiden. In de volle zaal zaten niet alleen studenten maar ook veel parochianen die interesse hadden voor de heilige van Assisi en zijn beroemde gedicht het Zonnelied.

De eerste spreker was **dr. Paul van Heck**, docent aan de Universiteit Leiden en deskundige in de Italiaanse renaissanceliteratuur. Hij noemde de belangrijkste gebeurtenissen uit het leven van H. Franciscus (1181/2 tot 1226), bij elke stap benadrukkend hoe moeilijk het was om tussen historische feiten en hagiografische fabels te onderscheiden. De officiële biografie werd enige tijd na zijn dood geschreven door collega-franciscaan Bonaventura, terwijl een eerder verslag van Franciscus' leven achterwege was gelaten. Feit is dat Franciscus slechts twee jaar na zijn dood heilig werd verklaard, wat aangeeft hoe belangrijk een figuur hij was geworden.

Vervolgens gaf dr. van Heck een regel-voor-regel-analyse van het Zonnelied, dat wordt beschouwd als het eerste Italiaanse gedicht. Zoals Van Heck benadrukte was dit een persoonlijke interpretatie. Deze presentatie vormde een stevige basis voor wie weinig kennis had van Franciscus of het Zonnelied.

De tweede presentatie werd gegeven door **diaken Pier Tolsma**. Hij sprak over de invloed van H. Franciscus op het denken in onze tijd zoals in de encycliek *Laudato Si'* die in 2015 deel is geworden van de katholieke sociale leer. In de encycliek wordt Franciscus het grote voorbeeld van de integrale ecologie genoemd en *Laudato Si'* is doordrenkt met het franciscaanse gedachtegoed. Maar ook het benedictijnse: volgens de benedictijnse traditie werkt men in en met de natuur.

Franciscus, Antonius en Bonaventura

Tolsma heeft ook een kort verslag gegeven over het leven van drie mystici van de twintigste eeuw (zie kader). Hoe hebben ze zich verzet tegen de scheiding tussen mens en schepping in een wereldorde die, anders dan die van Franciscus, niet meer als statisch werd gezien?

"Alles wat de schepper gezegend heeft, zingt. Luister maar!" was de titel van de derde lezing die begon met het luisteren naar de geluiden van de natuur. De presentatie werd gegeven door prof. **Willem Marie Speelman**, hoogleraar Franciscaanse Spiritualiteit, Theologie en Geschiedenis aan de universiteit van Tilburg wiens achtergrond als musicoloog tijdens de presentatie duidelijk tevoren kwam. Speelman gebruikte muziek als een metafoor voor de Schepping.

Refererend naar het refrein in Genesis 1 zei hij: 'En God hóórde dat het goed was.' Muziek komt niet uit één bron maar van de musicus, de snaar, én de klankbord. En een groep musici speelt niet alleen voor de luisteraars maar ook voor zichzelf. Als schepselen resoneren we met elkaar en wij voegen onze eigen stemmen toe aan de 'biofonie' of het grote koor van de schepping.

Als laatste spraak milieuwetenschapper Prof. dr. J.J. Boersema. Hij verwees o.a. naar het essay van Lynn White uit 1966 over de historische wortels van onze ecologische crisis. De orthodoxe interpretatie van Genesis 1 (dat de mens heerschappij over de aarde is gegeven) resulteerde, aldus Lynn, in het westerse idee dat de natuur bestaat om de mens te dienen. En aangezien de wortels van ons probleem grotendeels religieus zijn, moet de oplossing ook in wezen religieus zijn.

De middag eindigde met een rondetafelgesprek met alle vier sprekers gevolgd door een informele borrel. Al met al was het symposium een groot succes en zeker voor herhaling vatbaar. Het was een middag waarin veel informatie werd gedeeld maar, misschien nog belangrijker, ook waarin wij moesten nadenken over onze relatie tot de materiële wereld, de Schepping en de Scheppoor.

Victoria Twist

Drie moderne mystici

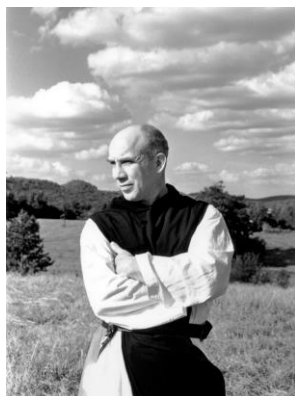

Pierre Teilhard de Chardin (1881-1955)

De jezuïet Teilhard de Chardin was een bekende paleontoloog/antropoloog. Hij was zowel wetenschapper als theoloog en ontwikkelde een visie van de kosmos die het katholiek geloof met de evolutietheorie verenigde. De evolutieleer is een hoopvolle geschiedenis van steeds hogere vormen van leven op weg naar het Punt Omega. Het Punt Omega is de liefdevolle vereniging van alle mensen met God. In 1919 heeft Teilhard de Chardin zijn eigen "Zonnelied" geschreven die de "Hymne van de stof" heet.

Titus Brandsma (1881-1942)

Brandsma was docent filosofie en vervolgens hoogleraar aan de katholieke universiteit in Nijmegen. Hij was een tijdgenoot van Teilhard de Chardin maar geen natuurwetenschapper. Hij volgde eerder in de traditie van de mystici van de late middeleeuwen en deelde met Franciscus de verwondering over de schepping. Hiermee staat hij ook (volgens Tolsma) in de traditie van de Friese plattelands spiritualiteit. God is te zien in heel de schepping en in elk schepsel en nergens is God zo nabij, als in onszelf.

Thomas Merton 1905-1968

Thomas Merton geniet van de schoonheid van de schepping die hem deed denken aan het paradijs. Alles dankt zijn bestaan aan God en daarom is alles met elkaar verbonden. Merton verzette zich tegen de moderniteit en de instrumentele kijk op natuur en mens die leidt tot uitputting en exploitatie. *"De wereld wordt geëxploiteerd tot meerdere eer en glorie van de mens en niet van God. De dingen worden niet gebruikt, maar opgebruikt en vernietigd. Mensen zijn niet langer arbeiders en 'scheppers' maar productiemiddelen, instrumenten voor de winst."* Deze woorden klinken weer door in de encycliciek *Laudato Si'* van Paus Franciscus'.

De volledige lezing van Pier Tolsma is te vinden op zijn website via de link hieronder

<https://diakenpiertolsma.com/2023/09/06/de-invloed-van-franciscus-op-het-denken-in-onze-tijd/>

Samenvatting van Laudate Deum (Prijs God)

Apostolische exhortatie *Laudate Deum* van de heilige vader Franciscus aan alle mensen van goede wil over de klimaatcrisis

Laudate Deum is een exhortatie, een roep tot actie. De brief is geschreven als aanvulling en verduidelijking op de encycliek *Laudato Si'* (2015) en richt zich op de klimaatcrisis. Paus Franciscus: "Klimaatverandering is een van de belangrijkste uitdagingen waarmee de samenleving en de wereldgemeenschap worden geconfronteerd." De paus voelt zich genoodzaakt om de exhortatie te schrijven omdat de reacties op *Laudato Si'* "niet adequaat zijn geweest, terwijl de wereld waarin we leven aan het instorten is en wellicht het breekpunt nadert."

Hoofdstuk 1 De mondiale klimaatcrisis

In het eerste hoofdstuk legt de paus het probleem van de klimaatverandering uit en citeert daarbij uit de nieuwste wetenschappelijke rapporten. Hij verwerpt resoluut de argumenten van degenen die de betekenis van het probleem proberen te ontkennen. "Het is niet langer mogelijk om te twijfelen aan de menselijke oorsprong van de klimaatverandering." Wij moeten verantwoordelijkheid nemen voor de erfenis die we achterlaten. En wat er in één deel van de wereld gebeurt, heeft gevolgen voor de hele planeet.

Hoofdstuk 2 Een groeiend technocratisch paradigma

In het tweede deel herhaalt Franciscus zijn kritiek op het technocratische paradigma, het idee dat menselijk geluk gebaseerd is op technologische vooruitgang en economische groei. "De mentaliteit van maximale winst tegen minimale kosten... maakt elke oprechte zorg voor ons gemeenschappelijk huis en het helpen van de armen en behoeftigen onmogelijk." Kunstmatige intelligentie en de nieuwste technologische innovaties beginnen met het idee van een mens zonder grenzen, wiens capaciteiten en mogelijkheden oneindig kunnen worden uitgebreid. Nog nooit heeft de mensheid zoveel macht over zichzelf gehad maar er is niets dat garandeert dat deze macht verstandig zal worden gebruikt.

Hoofdstuk 3 De zwakte van de internationale politiek

Daarna bekritiseert de paus bepaalde internationale organisaties (zonder ze te noemen) vanwege hun gebrek aan coördinatie in complexe situaties. Deze organisaties zijn niet begiftigd met de autoriteit om essentiële doelen te bereiken en zijn te afhankelijk van de veranderende politieke omstandigheden. Daarentegen zijn er activisten van uiteenlopende landen die elkaar steunen en druk op de politieke machten uitoefenen. Deze opkomende krachten worden steeds relevanter en zijn in staat belangrijke resultaten te behalen. Een nieuw raamwerk is nodig voor effectieve samenwerking.

Hoofdstuk 4 & 5 Klimaatconferenties

De paus schrijft een samenvatting van de successen en mislukkingen van de klimaatconferenties van de Verenigde Naties (COP). Hij spreekt zijn verwachtingen uit over de komende top in Dubai. Volgens de paus moet de aanstaande VN-klimaatop in Dubai, de COP28, een keerpunt worden met afspraken die écht werken en die écht worden nagekomen én met sancties bij overtredingen. Alleen via internationale samenwerking valt een verergering van de klimaatcrisis te voorkomen.

Hoofdstuk 6 Spirituele motivaties

In het laatste deel richt Franciscus zich tot katholieken en andersgelovigen. Hij vraagt iedereen om deze pelgrimstocht te begeleiden en de wereld mooier te maken. Alle kleine beetjes helpen en kunnen grote transformatieprocessen tot stand brengen. Franciscus eindigt met de woorden: "Prijs God is de titel van deze brief want als mensen beweren Gods plaats in te nemen, worden ze hun eigen grootste vijanden."